

(١)

**SAUYA ALKIBLA DAGA BAITUL MAKDISI ZUWA BAITUL HARAMI:
DARUSSA DA IZINA**

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin littafinsa mai girma yake cewa: ((Ba fuskantar wani sashe a gabāshi, ko yammaci shi ne kashin-bayan addini, ko matattara alhairi ba, matattara alhairi yana cikin abubuwa ne masu dama, wasu suna cikin rukunnan ingantacciyyar akida ne, wasu kuma suna cikin tushen ayyuka na gari da ibadu. Na farko shi ne: imani da Allah, da ranar tashin alkiyama, da hisabi, da abubuwan da za su biyo bayan haka a ranar alkiyama, da imani da mala'iku da littattafan da aka saukar wa Annabawa, da ma su kansu Annabawan. Na biyu shi ne: bayar da dukiya cikin jin dadin rai ga talakawa, makusanta da marayu da wadanda bukatu da rashī suka yi masu yawa, da matafiyan da guzuri ya yanke masu, ba su da abin da zai isar da su zuwa ga manufarsu, da masu rokon mutane, wadanda bukata ta tilasta masu yin haka, da kuma ciyarwa don manufar 'yanta bayi da 'yanta su ga barin bauta. Na uku: kiyaye sallah. Na hudu: fitar da zakkar da aka wajabta. Na biyar: cika alkawari a rai da dukiya. Na shida: hakuri akan cutar da za ta fada wa rai, ko dukiya, ko lokacin haduwa da abokan gaba a wurin yaki. Wadanda suka hada wadannan akidu da ayyuka na alhairi su ne wadanda suka yi gaskiya cikin imaninsu, su ne wadanda suka ji tsoron kafirci da kaskanci, suka kuma nesance su))). Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne,

(၂)

kuma Manzonsa. Ya Ubangiji ka yi masa salati, shi da Alayensa da Sahabbansa baki daya.

Bayan haka:

Lallai kyaututtukan Allah Ubangiji da baiwarsa ga al'ummar Annabi Muhammadu a cikin watan Sha'aban sun fi karfi a kirga su, ko a yi masu iyaka, cikin manyan abubuwani da suka faru, muke kuma farinciki da su a cikin watan Sha'aban, akwai: sauya alkibla daga fuskantar "Baitul makdisi" zuwa kallon dakin Allah mai alfarma, wato "Ka'aba", wannan dai abin da yake a matsayi babban abu da ya faru a cikin tarihin Musulunci; domin a nan ne Allah Madaukakin sarki ya amsa bukatar masoyinsa, kuma zababbe a wurinsa (SallalLahu alaiHi wa sallam), ya cika masa burinsa, da abin da yake fata na fuskantar "Ka'aba" mai daraja a lokacin da zai yi sallah, inda nan ne alkiblar kakansa Annabi Ibrahim (AlaiHis Salam).

A da kafin hijira, Annabi (SallalLahu alaiHi wa sallam) yana fuskantar "Baitul makdisi" ne idan zai yi sallah, kaman yanda Ubangijinsa ya umurce shi, a haka ya cigaba bayan ma ya yi hijira har na tsawon watanni goma sha shida -ko goma sha bakwai-, (SallalLahu alaiHi wa sallam) yana ta fatan a saukar masa da wahayi da zai umurce shi ya juya zuwa fuskantar "Ka'aba", yana fatan Allah ya cika masa wannan buri nasa a cikin zuciyarsa, halin da yake ciki kuma tamkar addu'a yake yi domin samun haka, yana mai tabbacin cewa lallai Ubangijinsa mai girma da daukaka zai biya masa bukata, sai kuwa Allah Madaukakin Sarki ya amsa masa, ya ba shi umurnin ya fuskanci "Ka'aba" mai daraja idan zai yi sallah, Allah Mai girma yana cewa: ((Lallai mun ga yadda kake jujjuya idanu sama, kana mai fatan wahayi ya sauva maka game da sauya alkibla daga "Baitul- Makdisi"

(٣)

zuwa "Ka'aba" wanda kake so; saboda ita ce alkiblar baban Annabawa Annabi Ibrahim (AlaiHis-Salām), baban Yahudāwā da Lārabāwā, a can ne akwai "Makāmu Ibrahim", saboda haka alkibla ce da ta game kowa, duk kuwa da cewa ta saba wa alkiblar Yahudāwā, to, ga mu za mu ba ka abin da kake bukata, fuskanci Masallaci Mai Alfarma idan za ka yi sallah, muminai ku ma haka ku fuskance shi a duk inda kuke...)).

Babu shakka duk wanda ya lura da wannan gagarumin abu da ya faru, na sauya alkibla, zai riski darussa da izina masu tarin yawa da amfani, da suke nuna girma da darajar da Allah ya yi wa Annabinmu (SallalLahu alaiHi wa sallam), muhimmin darasin a nan shi ne: **Girman matsayi da mukamin Annabi a wurin Ubangijinsa**, wannan yana bayyana ne a maganar da Allah Madaukakin Sarki ya yi wa Annabinsa (SallalLahu alaiHi wa sallam), yana cewa: ((**To, ga mu za mu ba ka abin da kake bukata na sauya alkibla....**)), wannan kam falala ce da baiwa, gami da karamci, kuma hakan yana nuna irin girma da matsayin Annabinmu (SallalLahu alaiHi wa sallam), kaman dai da ma yanda ya fada masa cewa: ((**Kuma ina rantsuwa cewa lallai da sannu Ubangijinka zai cigaba da ba ka alhairan duniya da na lahira har sai ka gamsu**)), kuma haka cigaba ne na falalar Ubangijinsa mai girma da daukaka a gare shi, mene ne ma zai sa hakan ba zai faru ba? bayan shi ne wanda Allah ya haskaka kirginsa, ya ce masa: ((**Tabbas mun riga mun haskaka maka kirjinka da abubuwan da muka sanya a ciki na shiriya da imani**)), ya kuma sauwake masa duk wani abu da zai yi masa nauyi da wahala, ya ce: ((**Muka kuma sauwake maka abubuwan da suka yi maka wahala na wahalhalun da'awa, ta hanyar karfafa maka gwiwa, da kuma sauwake al'amurranka**)), ya kuma gafarta

(ε)

masa zunubai, ya ce: ((**Mu din nan –Ya Annabi Muhammadu (SallalLāhu alaiHi wa Ālihi wa sallam)**- mun yi maka babbani budi kuma bayyananne, ta hanyar nasarar da gaskiya ta yi akan bata.. **Saboda Allah ya gafarta maka abin da ya wuce, wanda zunubi ne a matsayi irin naka, da ma abin da ba ka aikata ba...)), ya kuma tsarkake harshensa, ya ce: ((**Ba ya yin maganarsa akan son zuciya**)), ya kuma tsarkake zuciyarsa, ya ce: ((**Annabi Muhammadu (SallalLāhu alaiHi wa sallam) bai yi karya a abin da ya riga ya gani da idonsa ba**)), ya kuma yabi hankalinsa, ya ce: ((**Lallai Annabi Muhammadu (SallalLāhu alaiHi wa Ālihi wa sallam) bai kauce ga barin hanyar gaskiya ba, bai kuma yi imani da barna ba**)), ya kuma tsarkake idanuwansa, ya ce: ((**Idanuwan Annabi Muhammadu (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ba su karkata ga barin abin da ya gani ba, ba kuma su ketare abin da aka ba shi umurnin ya gani ba**)), ya kuma yabi malaminsa, ya ce: ((**Mala'ika mai tsananin karfi ne ya sanar da shi wannan wahayi**)), ya kuma yabi dabi'unsafe, ya ce: ((**Lallai kai din nan mai riko ne da kyawawan sifofi da kyawawan ayyuka da Allah ya halicce ka a kai**)), ya kuma tsarkake shi gaba daya, ya ce: ((**Lallai kuna da abin koyi mai matukar kyau a rayuwar Manzon Allah –SallalLahu alaiHi wa sallam**)).**

Haka ma a cikin muhimman darussan da suke tattare da sauya alkibla akwai: **wajibcin yin riko da manhajin daidaito “al-wasadiyya”**, wannan babbani abu da ya faru shi ne asalin daidaito na “al-wasadiyya” a cikin wannan al’umma, a inda Allah Mai girma da daukaka yake cewa: ((**Saboda haka ne muka shiryatar da ku zuwa ga madaidaiciyar hanya, muka sanya ku kuka zamo al’umma mai adalci kuma zababbiya; saboda katartad da ku da muka yi da ingantaccen**

(⁹)

addini da aiki na gari, mun yi haka ne domin ku zamo masu tabbar da gaskiya game da shari'o'in da suka gabata...)).

Wannan dai daidaiton da ma'anarsa take shiga dukan fagagen - rayuwa, ba tare da wuce - gona - da -iri, ko wofintarwa ba, daidaiton da shi ne adalci da duk wani abu mai kyau, daidaito da yin abu cikin tsari, wajibi ne mu dawo kan wannan daidaito da Allah Madaukakin Sarki ya karrama mu da shi, mu zamo masu daidaito na gaskiya a dukan al'amurranmu, inda Allah mai girma yake cewa: **((Kada hannunka ya zamo kamkamo wajen alhairi, ka mayar da shi tamkar an sanya karfe an daure shi a wuyarka, ta yanda ba za ka iya mikar da shi ba, kada kuma ka zamo mai sakin hannu wajen almubazzaranci da barna, balle ka zamo abin zargi da rowa, mai kuma nidama bayan duk abin da yake hannunka ya fice saboda almubazzaranci da barna..))**, mai girma da daukaka ya kara cewa: **((Su ne wadanda idan za su ciyar ba sa yin barna, ba kuma sa yin koro, a koda yaushe suna tsaka-tsakin wadannan abubuwa guda biyu ne))**. Imamul Auza'iy (Allah ya kara yi masa rahama) ya ce: "Allah Madaukakin Sarki bai taba bayar da wani umurni a Musulunci ba, face Shaidan ya zo maka ta hanyoyi biyu, ba shi da wata damuwa da duk hanyar da ya sami nasara akanka, duk daya ne a wurinsa: ko dai ta hanyar wuce -gona -da -iri, ko kuma hanyar wofintarwa", saboda haka, wajibi ne mu dauki tafarkin daidaito da saukakawa, ba tafarkin wofintarwa da nuna halin -ko -in -kula ba, mu riki tafarkin riko da addini da kyawawan dabi'u, ba tare da bin turbar tsanani, ko tsattsauran ra'ayi ba.

Sannan shaidar da al'ummar Annabi Muhammadu (SallalLahu alaiHi wa sallam) za su yi wa sauran al'ummomi tana nuni zuwa ga wajibcin

(۱)

ita kanta al'ummar ta tsaya tsayin -daka wajen sauke hakkokin da suke a kanta, domin ta sami cancantar yin wannan shaidar, daidai da wannan karamci da Allah ya yi masu, an ruwaito Hadisi daga Abu Sa'idul Khudriy (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Za a zo da Annabi Nuhu (AlaiHis Salam) a ranar alkiyama, sai a ce masa: shin ka isar da sako kuwa?, sai ya ce: Na'am ya Ubangiji, sai a tambayi al'ummarsa: shin ya isar maku da sako? Sai su ce: babu wani mai gargadi da ya zo mana, sai ya ce: su wane ne shaidunka? Sai ya ce: Muhammadu da al'ummarsa, sai a zo da ku ku yi masa shaida),** sai Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) ya karanta: **((Saboda haka ne muka shiryatar da ku zuwa ga madaidaiciyar hanya, muka sanya ku kuka zamo al'umma mai adalci kuma zababbiya; saboda katartad da ku da muka yi da ingantaccen addini da aiki na gari, mun yi haka ne domin ku zamo masu tabbatar da gaskiya game da shari'o'in da suka gabata, kuma domin Manzon Allah (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya zamo mai fada-aji akanku, ta yadda a rayuwarr sa ya shiryatar da ku da shiryatarwar sa, bayan wafatin sa kuma sunnarsa ta shiryatar da ku)).**

Haka ma a cikin muhimman darussa da suke tattare da sauya alkibla akwai: **Irin yanda muminai suke saurin amsa umurnin Allah Madaukakin Sarki, da kuma umurnin Manzonsa (SallalLāhu alaiHi wa sallam):** lallai wannan abu da ya faru babban alama ne na irin amincewar da Sahabbai suka yi da dukan abubuwan da Manzon Allah (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya zo da shi daga Allah mai girma da daukaka, lallai Allah ya haskaka kirginsu da gaskiya, Allah Madaukakin Sarki ya ce: **((Game da alkiblar "Baitul- Makdisi" kuwa, wanda muka**

(Y)

shar'anta maka na dan wani lokaci, mun yi haka ne domin jarraba Musulmai, saboda mu bambance tsakanin wanda zai karbi haka cikin biyayya, da kuma wanda son zuciya da ta'assubanci wa Lärabāwā akan abin da Annabi Ibrahim (AlaiHis-Salām) ya bari za su rinjaye shi, har ya kai shi ga saba wa umurnin Allah, ya kuma bace ga barin hanya madaidaiciya. Lallai umurni da fuskantar "Baitul-Makdisi" na cikin al'amurra masu wahala, sai dai kawai ga wanda Allah ya datar da shi da shiriyarsa, bin wannan umurnin yana cikin rukunnan imani...)), sai kuwa suka buga misali na ban mamaki wajen saurin amsa umurnin Allah Madaukakin Sarki da umurnin Manzonsa (SallalLāhu alaiHi wa sallam); umurnin Allah na sauya alkiblar Sallah daga "Masjidul Aksa" zuwa "Masjidul Haram", nan take muminai suka amshi wannan umurnin, suka juya –a lokacin suna cikin sallah- cikin imani da biyayya, ba wani ja'in -ja suka fuskanci dakin Allah mai alfarma, suka cika sallarsu, ba su ko jira sai sun kammala wannan sallah da suke yi ba, ba su yi wata- wata ba wajen zartar da wannan umurni; nan take suka juya –a lokacin suna halin ruku'i- daga "Baitul makdisi" zuwa "Baitul Harami", an ruwaito Hadisi daga Abdullahi Bn Umar (Allah ya kara yarda da su), ya ce: **wata rana mutane suna sallar Asubahi a Kuba, sai wani mutum ya zo, ya ce: Lallai an saukar wa da Manzon Allah wahayi a daren nan, an umurce shi da ya fuskanci "Ka'aba", saboda haka, ku juya zuwa ga "Ka'aba", a lokacin suna kallon garin Sham ne, sai suka juya suka fuskanci "Ka'aba".**

A cikin muhimman darussan da suke tattare da haka akwai: **bayyana muhimmancin sallah da matsayinta, da kuma bayani game da rahamar Allah Madaukakin Sarki mai yalwa ga bayinsa;** lallai Alkur'ani mai girma ya hada sallah da wasu abubuwa guda biyu masu

(Λ)

girma da suka faru a cikin manyan abubuwan da suka faru a tarihin Musulunci, wadannan abubuwa su ne: Mu'ujizar "Isra'i" da "Mi'iraji", inda a nan ne aka farlanta sallah a saman saman bakwai a daren "Isra'i" da "Mi'iraji"; domin hakan ya bayyana irin girmanta da matsayinta, haka ma Alkur'ani mai girma ya hada ta da abin da ya faru na sauya alkibla, ya kuma bayyana ta da lafazin imani, Mai girma da daukaka yana cewa: **((Lallai kam Allah ba zai taba salwantar da ladan imaninku da biyayyarku ba))**, yana nufin sallolin da kuka yi kafin haka, an ruwaito Hadisi daga Abdullahi Bn Abbas (Allah ya kara yarda da su), ya ce: lokacin da aka umurci Manzon Allah (SallalLāhu alaiHi wa sallam) da ya fuskanci "Ka'aba", sai Sahabbai (Allah ya kara yarda da su) suka ce: ina matsayin 'yan uwanmu da suka rasu kafin yanzu suna fuskantar "Baitul makdisi" wajen sallah? Sai Allah mai girma da daukaka ya saukar da: **((Lallai kam Allah ba zai taba salwantar da ladan imaninku da biyayyarku ba))**, wannan biyayya ce kuka yi, haka ma wangan biyayya ce suka yi, a nan an kwantar da hankulan muminai da cewa: lallai sallolin da suka yi suna masu fuskantar "Baitul makdisi" duka karbabbu ne, sannan ayar ta rufe da sanyaya zukatan muminai, ta kuma kwadaitar da zukatan mutane baki daya, a inda Allah mai girma ya ce: **((Lallai Allah mai yawan jinkai da tausayin mutane ne))**, idan dai har Allah Madaukakin Sarki mai yawan jinkai da tausayin mutane ne, to kuwa lallai wannan jinkai da tausayin sai sun fi yawa akan muminai.

A cikin muhimman darussan da suke cikin sauya alkibla akwai: **Dangantaka ta kud -da -kud da take tsakanin "Masjidul Haram" da yake a Makka, da kuma "Masjidul Aksa" da yake a Kudus**, da bayyana dangantaka mai karfi da take a tsakaninsu, lallai Masallacin

(۱)

Harami ne farkon Masallacin da aka gina domin yi wa Allah Madaukakin Sarki bauta a bayan kasa, Masallaci na biyunsa kuma shi ne “Masjidul Aksa”, an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Abuzarrin (Allah ya kara yarda da shi), ya ce: Na ce: Ya Manzon Allah, wane Masallaci ne aka fara samarwa a bayan kasa? Sai ya ce: (**Masallacin harami**), ya ce: sai na ce: sannan kuma wanne? Sai ya ce: (**Masallacin al-Aksa**), na ce: shekaru nawa ne a tsakaninsu? Ya ce: (**Shekaru arba'in, a duk inda sallah ta riske ka a cikinsu ka yi, domin akwai falala a wurin**).

Lallai sauya alkibla ya hada dangantaka mai karfi tsakanin wadannan Masallatai guda biyu, kaman yanda “Isra’i” da “Mi’iraji” suka hada tsakaninsu, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: ((**Mun ambaci tsarkin Ubangijin da ya yi “Isra’i” da bawansa cikin dare, daga Masjidul harami “Ka’aba” zuwa Masjidul-Aksa “Baitul makdisi” da muka sanya albarka a dukan garuruwan da suke kewaye da shi; mun yi haka ne domin mu nuna masa ayoyinmu, lallai shi Allah mai yawan ji da gani ne**))..

Wannan kenan, ina rokon Allah ya yi mini gafara da ku baki daya..

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangjin talikai, Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kada, ba shi da abokin tarayya. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa. Ya Ubangiji ka yi masa salati, shi da Alayensa da Sahabbansa, da duk wanda ya bi turba irin tasu har zuwa ranar sakamako.

Ya ‘yan uwana Musulmai:

(10)

Lallai rayuwar Annabi (SallalLāhu alaiHi wa sallam) gaba daya ta sifantu da shiga cikin kowane abu da zai zamo alhairi ga al'umma, tabbas (SallalLāhu alaiHi wa sallam) yana da shekaru goma sha biyar a duniya ne ya shiga cikin wata yarjejeniya da aka fi sani da "Halful Fudhul", inda manyan dangogin Kuraishawa suka taru a gidan Abdullahi Bn Jad'an, suka yi alkawarin tsaya wa duk wani wanda aka zalunta cikin mutanen garin da ma baki, inda gaba dayansu za su hada kai wajen kwato masa hakkinsa, (SallalLāhu alaiHi wa sallam) yana cewa: (**Lallai na halarci wata yarjejeniya a gidan Abdullahi Bn Jad'an, nafi sonta akan a ba ni jajayen rakuma, da za a kira ni zuwa ga irinta a Musulunci tabbas zan amsa**).

Haka ma (SallalLāhu alaiHi wa sallam) yana da shekaru talatin da biyar a duniya ne ya shiga cikin aikin gayya na sake sabunta gina "Ka'aba", inda ya dauke duwatsu a kafadunsa (SallalLāhu alaiHi wa sallam), ya kuma kawo karshen wani yunkuri na aukuwar fitina mai girma da ta so ta auku tsakanin dangogin Kuraishawa, a lokacin da suka yi sabani akan wanda zai sami falalar daura "Hajrul Aswad" a wurinsa na asali, a karshe dai suka aminta da hukuncin da Annabi (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya yanke, inda kowane dangi suka wakilta wanda zai wakilce su wajen daura "Hajrul Aswad" a wurinsa na asali.

Haka ma lallai Annabi (SallalLāhu alaiHi wa sallam) abin koyi ne, kuma jagora wajen shiga cikin duk wani abu da zai amfani al'umma bayan an aiko shi, abin koyi ne a komai, (SallalLāhu alaiHi wa sallam), shi ne ya fi kowa kyautatawa, ya fi kowa jarumta, ya fi kowa karamci, an ruwaito Hadisi daga Sayyiduna Aliyu (Allah ya kara yarda da shi), ya ce: **Mun kasance idan yaki ya yi yaki, muka hadu da makiya, sai**

(11)

mu fake bayan Manzon Allah (SallalLāhu alaiHi wa sallam), babu wani daga cikinmu da ya fi shi zuwa daf da abokan gaba. Haka ma (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya yi tarayya da Sahabbansa wajen haka ramin Handak.

Lallai Annabi (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya kira al'ummarsa zuwa ga shiga cikin duk wani abu da zai yi amfani, ya kuma gargade su ja da baya, ko nuna halin -ko -in -kula a cikin al'amurra, (SallalLāhu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Kada wani daga cikinku ya yarda zamo dan – amshin -Shatan da zai rika cewa: Ni duk inda mutane suke nan nake, in mutane sun kyautata, ni ma sai na kyautata, idan kuma suka munana, ni ma sai in munana.. Ku dai ku sabar wa kawwunanku da idan mutane suka kyautata, ku ma ku kyautata, idan kuma suka munana, kada ku yi zalunci).**

Shiga cikin al'amurran al'umma masu kyau yana nufin cewa mutum ya fahimci alhaki, gami da nauyin addininsa da na kasarsa da suke a kansa, son kasa ba wai kawai ya takaita a cikin zuciya ba ne, a'a, dole a gani a kasa, a aikace, mutum mai shiga cikin ayyukan alhairai da suka shafi al'umma shi ne: wanda yake da ruwa -da -tsaki akan duk wani abu da ya shafi cigaban al'ummarsa, yana tasirantuwa da abin da yake faruwa a gefensa, kaman yanda shi ma yake yi wa al'umma tasiri mai amfani.

Lallai babu shakka a cikin irin wannan tarayya cikin ayyukan alhairi akwai shiga cikin kowane irin shiri da tsari da zai kai zuwa ga gina kasa, da kiyaye tsaro da kwanciyar hankalin al'umma, shin ta hanyar ba ta kariya daga barin abokan gaba ne, ko kuwa ta hanyar gabatar da ayyuka tukuru cikin nagarta da kwarewa, ko ta hanyar taimakawa da tausayawa a tsakanin 'yan kasa daya, ko ta hanyar fitowa domin

(۱۲)

kada kuri'u na zabe, ko na jin ra'ayi cikin amana, da son kasa, abin da hakan yake sanadiyyar daukaka darajar kasa daidai da yanda kowane dan kishin kasa na gaskiya yake ji a zuciyarsa, kaman yanda Ahmad Shaukiy yake cewa:

“Kasa tana da alhairan da ta gabatar a cikin jinin kowane mai ‘yanci, tana kuma bin shi bashin haka”.

Ya Allah Ubangiji, muna rokonka ka nuna mana gaskiya, ka kuma ba mu ikon yi mata biyayya, ka nuna mana karya, ka kuma ba mu ikon guje mata, ka kiyaye kasashenmu da al’ummominmu da jami’an tsaronmu da suka sadaukar da kawunansu saboda mu, Amin.